

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง เยาวชนไทย : กรณีศึกษาพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2550 นี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารรวบรวมแนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยจะนำมาเสนอสาระสำคัญ ตามลำดับคือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ เครื่องดื่มสุรา สถานการณ์การดื่มสุราของคนไทย วัยรุ่น พฤติกรรม

2.1 ความรู้เกี่ยวกับสุรา

“สุรา” ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานแน่ชัดที่สามารถสรุปได้ว่าเกิดขึ้นในยุคสมัยใด แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า สุราเป็นสิ่งที่ผูกพันกับประวัติศาสตร์ของมนุษย์มาช้านาน เพราะนอกจาก “ข้าว” แล้ว “สุรา” นับเป็นหนึ่งในไม่กี่ปรากฏการณ์ที่มนุษย์ทุกชาติ ทุกภาษา คุ่นเคยเป็นอย่างดี (พงษ์สันต์ เจริญอ่อน, 2550 อ้างถึงใน พระไพศาล วิสาโล, 2537)

2.1.1 ประวัติและความเป็นมาของสุรา

สุรามีมานานตั้งแต่สมัยโบราณ พิจารณาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า สุรา เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของสังคมไปสู่สังคมบริโภคนิยม เพราะไม่ใช่เป็นการดื่ม เพื่อ ดับกระหาย แต่เป็นการดื่มเพื่อสนองความต้องการหรือความอยาก มีผู้พบหลักฐานว่า ในราวก่อน คริสตศักราชประมาณ 400 ปี ในเมืองอเล็กซานเดรียสามารถกลั่นเหล้าได้แล้ว คำว่า แอลกอฮอล์ (Alcohol) มาจากภาษาอาหรับว่า Alkohol ซึ่งหมายถึงผงแร่แอนติโมนีออกไซด์ที่ใช้ทาเปลือกตาให้ดำ จากนั้น คำนี้ก็มีการใช้ในสเปน โดยใช้คำว่า Alcoholic ที่แปลว่า เปลี่ยนให้ดำ ส่วนในศตวรรษที่ 16 พาราเซลซัส (Paracelsus) โดยใช้คำว่า Alcohol vini เป็นคำแทนเครื่องดื่ม ที่สกัดจากเหล้าองุ่น จากนั้นคำนี้ก็หายไปเหลือเพียง Alcohol

สุรา ได้แพร่หลายเข้าไปในทุกวัฒนธรรมของมนุษย์ จากการศึกษาอาจกล่าวได้ว่า สุราถูกนำเข้าไปเกี่ยวข้องกับอิทธิพลความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมต่างๆ ในสังคม ชาวสุเมเรียน มีบทสวดสรรเสริญเทพธิดานินกาซี ซึ่งมีเนื้อหาที่สะท้อนขั้นตอนการทำเบียร์ของชาวสุเมเรียน แม้เมื่อมนุษย์รู้จักการผลิตสุราอีกหลายๆชนิด มนุษย์ก็ยังคงนำสุราเข้าไปผูกพันกับอำนาจเหนือ ธรรมชาติ เช่น ชาวอียิปต์มีความเชื่อว่าไวน์เป็นสัญลักษณ์ของโลหิตของพระเจ้าเป็นเจ้า ไวน์ตามความ เชื่อของชาวอียิปต์มีลักษณะที่มีเนื้อหาของอำนาจเหนือธรรมชาติอยู่ในตัว ส่วนชาวกรีกเรียก “สุรา” ว่า “ของขวัญจากพระเจ้า” สำหรับคนไทยจะพบว่า สุรามักปรากฏอยู่ในพิธีกรรมเกี่ยวข้องกับอำนาจ

เหนือธรรมชาติ เช่น พิธีกรรม การทรงเจ้า การบูชาเทพ ผี และพิธีบุญบั้งไฟในภาคอีสาน (พงษ์สันต์ เจียมอ่อน, 2550 อ้างถึงใน กมลศักดิ์ ตั้งธรรมนิยม, 2537)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สุราเป็นเครื่องดื่มที่มีมาแต่สมัยโบราณแล้ว เป็นเครื่องดื่มที่ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ และแพร่หลายในทุกวัฒนธรรมจนถึงปัจจุบัน

2.1.2 ความหมายของสุรา

พระราชบัญญัติสุราในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2493 ได้ให้ความหมาย สุรา หมายถึง วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อผสมกับน้ำหรือของเหลวชนิดอื่นแล้ว สามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2535 ให้คำจำกัดความว่า สุรา มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต แปลว่าเหล้าหรือน้ำเมาที่กลั่นหรือหมักแล้ว

สุรา เป็นคำมาจากภาษาบาลี สันสกฤตมีความหมายว่า เหล้า หรือน้ำเมาที่กลั่นแล้ว โดยในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “alcohol” หมายถึง ของเหลวที่ไม่มีสี ระเหยและลุกไหม้ได้ ทั้งยังรวมไปถึงของหมักดองที่ทำให้มีน้ำเมา (พงษ์สันต์ เจียมอ่อน อ้างถึงใน สุวิทย์ รุ่งวิสัย, 2521)

ราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง สารอินทรีย์ชนิดหนึ่ง ลักษณะลักษณะเป็นของเหลวใสที่ไม่มีสี ระเหยและลุกไหม้ได้ กลิ่นฉุน ระเหยง่ายทุกชนิดมีจุดเดือด 78.58 องศาเซลเซียส ชื่อเต็ม เอทิลแอลกอฮอล์ แต่เรียกสั้นๆว่าแอลกอฮอล์ โดยปกติเกิดจากการหมักสารประเภทแป้งหรือน้ำตาลผสมยีสต์ ซึ่งมักเรียกกันว่า แป้งเชื้อหรือเชื้อหมักเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับสุราและเมรัยทุกชนิดเมื่อดื่มเข้าไปจะทำให้เกิดการมีน้ำเมา ใช้ประโยชน์เป็นตัวทำละลาย เป็นเชื้อเพลิง

สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ได้ให้ความหมายของสุรา หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ (Ethylalcohol) ผสมอยู่ในปริมาณ ไม่เกิน 60 % ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนเรา

สามารถใช้ดื่มได้ เกณฑ์นี้เป็นข้อกำหนดของสากลทั่วไป แต่สำหรับประเทศไทย ครอบคลุมถึงปริมาณ 80 %

กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมายของสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (Alcoholic Beverages) ไว้ว่า “สุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (Alcoholic Beverages) หมายความว่ารวมถึงเครื่องดื่มใดๆ ในรูปของของเหลวที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ (Ethyl Alcohol) เป็นองค์ประกอบไม่น้อยกว่า 0.5 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและสามารถบริโภคได้ (<http://lab.excise.go.th>)

อรรถวรรณ หุ่นดี (2536) ได้ให้ความหมาย สุรา หมายถึง เครื่องดื่มชนิดหนึ่งที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ (Ethyl Alcohol) ผสมอยู่ซึ่งเรียกสั้นๆว่า แอลกอฮอล์

จิราภรณ์ เทพหนู (2540) ได้ให้ความหมาย สุรา หมายถึง เครื่องดื่มทุกชนิดที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ไม่เกิน 60 ดีกรี และสามารถดื่มกินได้

ทรงเกียรติ ปิยะกะ, เวทิน ศันสนีย์เวช (2544) ได้ให้ความหมายสุรา หมายถึง สารเคมีทั้งธรรมชาติทั้งสังเคราะห์ ชาวบ้านเรียกว่าแอลกอฮอล์ (Alcohol) มีชื่อทางเคมีว่า เอทานอล (Ethanol) ชาวอาหรับรู้จักกระบวนการผลิตสุรามาตั้งแต่ 800 ก่อนพระเยซูประสูติ คนไทยเรียกสารนี้ว่าเครื่องดองของเมา หรือสุราเมรัยซึ่งมาจากคำว่าสุราเมรัยะ เพราะต้องใช้การหมักดองและอยู่คู่กับคนไทยมาช้านานแล้ว ถือว่าเป็นเครื่องดื่มที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งคนไทยของเราก็รู้จักวิธีการผลิตมาช้านานแล้ว ซึ่งอาจนำมาประกอบพิธีกรรมบวงสรวง ปูรงอาหาร ใช้ผสมยาและให้ความสนุกสนานครั้นเคร่ง

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2545) ได้ให้ความหมาย สุรา หมายถึง เครื่องดื่มมีเมทานอลชนิดต่างๆ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้ บรั่นดี จะมีปริมาณของเอทิลแอลกอฮอล์แตกต่างกัน ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ สุราจึงหมายถึง เบียร์ ไวน์ เหล้าไทย วิสกี้ เหล้าต่างประเทศ อุและน้ำตาลเมา

2.1.3 ประเภทของสุรา

ประเทศไทยมีสุราบริโภคหลายชนิดสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท (จินตนา วงศ์วาน, 2548 อ้างถึงใน เทพินทร์ พิชชานุกรณ์, 2541) ดังนี้

1) สุราประเภทที่กลั่นแล้ว (Distilled Liquors) คือ สุราที่เกิดจากการเอาน้ำสา (แป้งหรือน้ำตาลหมักด้วยยีสต์จนเกิดมีแอลกอฮอล์) มากลั่น อาจจะทำด้วยการเติมสี ปูรงกลั่น แต่งรส สุราผสม สุราผสมพิเศษ (เหล้าเหลือง) สุราไทยนิยมใช้สารปรุงแต่ง เช่น น้ำเชื้อ (Essence หรือ Flavor) น้ำยาสกัด (Extract) สี ผสมลงไป สำหรับสุราต่างประเทศเช่น บรั่นดี วิสกี้

2) สุราหมัก (Fermented Liquors) หรือสุราแช่ คือ สุราที่ได้จากการหมักสาให้เกิดเป็นน้ำเมาแต่ไม่มีการกลั่น มักจะหมักสาจากเมล็ดธัญญาพืช แป้งจากพืช ผลไม้ และน้ำตาลจากพืช เช่น เบียร์ กระแช่ น้ำข้าว น้ำตาลเมา สาโท อุ เป็นต้น สุราไม่กลั่นของไทยส่วนใหญ่ คือ เบียร์ ไวน์ โดยเบียร์ไทยจะมีปริมาณแอลกอฮอล์สูงและแรงกว่าเบียร์ต่างประเทศ ส่วนน้ำข้าว กระแช่ น้ำตาลเมา อุ สาโท ชาวบ้านมักจะทำเอง ซึ่งเมื่อก่อนผิดกฎหมาย แต่ในปัจจุบันนี้รัฐบาลได้สนับสนุนให้เป็นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ชุมชนสามารถผลิตจำหน่ายได้โดยไม่ผิดกฎหมาย

2.1.4 ชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2550)

สุราทั้งสองประเภทดังกล่าวที่คนไทยบริโภคมีหลายชนิดได้แก่

- 1) เหล้าบรันดี (Brandy) เป็นสุราที่มีรสเข้มข้นมากที่สุด มีราคาแพงเนื่องจากเป็นเหล้าที่กลั่นมาจากองุ่นมีกรรมวิธีการผลิตและขั้นตอนการบ่มที่ใช้เวลานาน เพื่อให้มีคุณภาพดีแล้วปรุงแต่งตามกรรมวิธีให้มี สี กลิ่น รส และแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ เหล้าบรันดีในไทย มีทั้งนำเข้าจากต่างประเทศและผลิตขึ้นเองในประเทศ บรันดีที่ขายตามท้องตลาดทั่วไปแบ่งเป็น 3 ประเภท (จินตนา วงศ์วาน, 2548 อ้างถึงใน สมสุข ตั้งเจริญ, 2534) ดังนี้
 - (1) บรันดีพื้นเมือง (Domestic Brandy) คือบรันดีที่ผลิตจากองุ่น แล้วนำมากลั่นเป็นบรันดีอีกที เช่น Regency Brandy , German Brandy
 - (2) บรันดีมาตรฐาน (Regular Brandy) ส่วนใหญ่เป็นบรันดีที่นำเข้าจากต่างประเทศ
 - (3) บรันดีเกรดสูง (Premium Brandy) เป็นบรันดีราคาแพงที่เก็บบ่มเอาไว้ในถังไม้โอ๊คนาน โดยระบุคุณภาพเป็นอักษรย่อ หรือชื่อพิเศษ เช่น คอนยัค (Cognac) อาร์มาญัค (Armagnac)
- 2) เหล้าบรันดีผลไม้ (Fruit Brandy) บรันดีผลไม้ คือ บรันดีที่ทำจากผลไม้ต่างๆที่ไม่ใช่ผลองุ่น ซึ่งจะให้กลิ่นรสแตกต่างกันไปแบ่งเป็น 2 ชนิด
 - (1) บรันดีผลไม้สีขาว (White Fruit Brandy) ผลิตจากการกลั่นผลไม้โดยไม่ต้องบ่มในถังไม้ จะได้กลิ่นหอม และรสของผลไม้ต่างๆ นิยมแช่ให้เย็นแล้วดื่มโดยไม่ต้องผสม หรือนำไปผสมในค็อกเทลต่างๆ
 - (2) บรันดีผลไม้ที่มีสี (Colour Fruit Brandy) ผลิตจากการกลั่นผลไม้แล้วนำไปเก็บบ่มในถังไม้โอ๊ค ผลไม้ที่นำมากลั่น เช่น แอปเปิ้ล เชอร์รี่ พลัม แพร์ ราสเบอร์รี่
- 3) วิสกี้ (Whisky) เป็นสุรากลั่นที่ทำมาจากข้าว ไม่ว่าจะเป็นข้าวบาเลย์ ข้าวไรย์ ข้าวโอ๊ต ข้าวโพดหรือข้าวเหนียว แต่วิสกี้ที่มีคุณภาพจะต้องทำมาจากข้าวบาเลย์ โดยนำมาหมัก กลั่นแล้วเก็บบ่มในถังไม้โอ๊ค
- 4) เหล้ารัม (Rum) เป็นสุราที่กลั่นมาจากน้ำอ้อย กากน้ำตาลและน้ำเชื่อม อาจจะมีการผสมผิวส้มและผลไม้ในเหล้ารัมเพื่อให้มีรสชาติใกล้เคียงกับไวน์ ในประเทศไทยมีการผลิตเหล้ารัมผสมเครื่องยาจีนหรือยาไทยอีกด้วย รัมแบ่งเป็น 3 ชนิดด้วยกัน (จินตนา วงศ์วาน, 2548 อ้างถึงใน สมสุข ตั้งเจริญ, 2534) ดังนี้

(1) รัมสีขาว (White Rum) เป็นรัมสีใส บางชนิดไม่ต้องเก็บบ่ม บางชนิดต้องเก็บบ่มในถังไม้เพื่อให้กลิ่นรสดีขึ้น บางครั้งเรียกว่า Silver Rum เหมาะสำหรับนำไปผสมค็อกเทลที่ไม่ต้องการให้เปลี่ยนสี

(2) รัมสีทอง (Gold Rum) เป็นรัมที่มีสีเหลืองใส ได้จากการเก็บบ่มไว้ในถังไม้เพื่อให้เกิดสี หรือผสมสี กลิ่น รสชาติ ด้วยคาราเมล (Caramel) ที่ได้จากการเคี่ยวน้ำตาล เป็นสีเหลืองทองเพื่อให้ได้เหล้ารัมที่มีกลิ่น สี รสชาติมากขึ้นกว่าเดิม

(3) รัมสีดำ (Dark Rum) เป็นรัมที่มีสีเกือบดำ ได้จากการเก็บบ่มไว้ในถังไม้เพื่อให้เกิดสี และผสมกับคาราเมลที่ได้จากการเคี่ยวน้ำตาลจนเป็นสีดำเกือบไหม้ จะได้กลิ่นและรสชาติมากขึ้น

เหล้ารัมนิยมนำไปผสมกับค็อกเทลมาก ที่รู้จักกันมากคือ Rum Coke หรือ Cuba Libre นอกจากนี้ยังไปนำผสมกับเครื่องดื่มชนิดอื่นๆ เช่นน้ำผลไม้ โดยเฉพาะที่เรียกว่า Punch จะเป็นเครื่องดื่มที่เข้ากันได้ดีมากว่ารัม เหล้ารัมจำหน่ายจะมีปริมาณแอลกอฮอล์ประมาณ 40 ดีกรี แต่มีหลายชนิดผลิตให้มีปริมาณสูงมากถึง 75.5 ดีกรี

5) เหล้าคอกเทล คือ การนำเหล้าหลายๆชนิดมาผสมกันตามสูตรแล้วแต่รสนิยมของผู้ดื่ม

6) วอดก้า (Vodka) เป็นสุราที่มีลักษณะคล้ายวีสกี แต่มีดีกรีของแอลกอฮอล์สูงมากกว่าวอดก้าทำมาจากข้าวสาลี ปัจจุบันเป็นเหล้าที่ได้รับความนิยมโดยใช้ผสมคอกเทลสูตรต่างๆ เครื่องดื่มวอดก้าที่รู้จักกันดี คือ Screw Driver, Bloody Mary, Vodka Matini, Saltry Dog's เป็นต้น ส่วนเหล้าวอดก้าที่รู้จักกันดีในประเทศไทย คือ Borzoi, Smirnoff, Stolighinaya

7) เหล้าตากีลา (Tequila) ตากีลาเป็นเหล้ากลั่นแรง หมักจากพืชที่เรียกว่า Mezcal ผลิตในประเทศเม็กซิโกซึ่งปกติ ตากาลีจะมีสีขาว แต่บางชนิดจะมีสีเหลืองทองจากการบ่มในถังไม้ ปกติชาวเมืองเม็กซิโกนิยมดื่มเหล้าตากีลาโดยไม่ผสมหากแต่ก่อนดื่มจะหยิบมะนาวใส่ปากแล้วบิเปลือกตามจึงยกเหล้าขึ้นดื่มเพื่อให้มีรสชาติที่ดีขึ้น ปัจจุบันนิยมนำตากีลามาทำมาเป็นเครื่องดื่มผสม เช่น tequila sunrise, Margarita เป็นต้น เหล้าตากีลาที่รู้จักกันดีในประเทศไทย เช่น El – Toro, Cuervo , Sauza

8) เหล้าขาว เป็นเหล้าที่กลั่นมาจากข้าว น้ำตาล หรือกากน้ำตาลเป็นวัตถุดิบโดยสุราที่กลั่นออกมาได้ จะปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งปรุงแต่งแต่อย่างใด คนในชนบทและผู้มีรายได้น้อยนิยมดื่มเหล้าขาวกันมาก

9) แชมเปญ เป็นเหล้าหมักที่ทำจากองุ่นโดยไม่ผ่านกระบวนการกลั่นมีลักษณะพิเศษ คือเป็นสุราองุ่นที่มีฟองคือ มีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เจือปนอยู่คล้าย ๆ เบียร์ กระบวนการผลิตและขั้นตอนในการเก็บรักษาทำให้แชมเปญมีราคาแพง

10) ไวน์ (Wine) เป็นเหล้าผลไม้หมักที่ เก่าที่สุดในโลกวัตถุดิบที่ใช้ในการทำไวน์คือองุ่น ไวน์ต่างจากแชมเปญที่ไม่มีฟอง และกรรมวิธีการผลิตจะไม่ ซับซ้อนเท่าแชมเปญ สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท (จินตนา วงศ์วาน, 2548 อ้างถึงใน สมสุข ตั้งเจริญ, 2534) ดังนี้

(1) Table Wine หรือ Still Wine คือไวน์ที่หมักจากองุ่น โดยไม่ต้องเพิ่มเติมสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป ไม่มีแก๊ส มีปริมาณแอลกอฮอล์ 10 -13 ดีกรี นิยมดื่มในทุกโอกาส แต่ส่วนใหญ่ดื่มประกอบอาหาร เพื่อเจริญอาหารและรสชาติมี 3 สี

- ไวน์แดง (Red Wine) จะมีตั้งแต่สีแดงอ่อน ถึงแดงเข้มขึ้นอยู่กับชนิดขององุ่นที่นำมาหมักและระยะเวลาในการหมัก ส่วนใหญ่ไวน์แดงจะมีรสฝาด และให้รสหวานน้อยมาก เรียกว่า Dry นิยมดื่มโดยไม่แช่เย็น

- ไวน์ขาว (White Wine) จะมีตั้งแต่สีเหลืองซีดจนถึงสีเหลืองทองลักษณะโดยทั่วไปจะมีรสอ่อน กลิ่นน้อย ความหวานมีตั้งแต่หวานน้อยจนถึงหวานมาก ไม่มีรสฝาด นิยมดื่มโดยไม่แช่เย็น

- ไวน์สีชมพู (Rose Wine) จะมีตั้งแต่สีชมพูอ่อนจนถึงเกือบแดง ไวน์สีชมพูจะมีลักษณะระหว่างไวน์ขาวกับไวน์แดง คือมีรสฝาดเล็กน้อยและมีรสเปรี้ยวอมหวาน จึงเป็นที่นิยมดื่มง่าย นิยมแช่เย็นก่อนดื่ม

(2) Sparkling Wine คือไวน์ที่มีแก๊สจึงทำให้มีรสซ่ามีทั้งสีขาว ชมพูและแดง Sparkling Wine ใช้กรรมวิธีหมักไวน์ซ้ำเป็นครั้งที่สองภายในขวด และเก็บรักษาแก๊สนี้ไว้ จึงทำให้เกิดรสซ่าเป็นที่นิยมกันมาก จึงมีการจดลิขสิทธิ์ไวน์ชื่อ “Champagne” ของฝรั่งเศส ส่วนไวน์ที่ผลิตด้วยกรรมวิธีคล้ายคลึงกันจะใช้คำว่า Sparkling Wine แชมเปญที่นิยมดื่มเพื่อความสะดวก ยินดีต่อกัน เสริฟโดยแช่เย็นจัด

(3) Fortified Wine คือไวน์ที่เพิ่มแอลกอฮอล์ให้สูงประมาณ 18 -19 ดีกรี จะมีกลิ่น รส และแอลกอฮอล์มากกว่าไวน์ธรรมดา แช่เย็นเพียงเล็กน้อยก่อนดื่ม

11) เบียร์ (Beer) เป็นสุราที่มีปริมาณการบริโภคสูงที่สุด เบียร์ ทำมาจากข้าวบาเลย์หมัก อบ และบดต้มให้สุกแล้วใส่ถัง เมื่อหมักได้ที่แล้วจึงใส่ดอกฮอป เพื่อให้มีรสขมจากนั้นจึงใส่ยีสต์เหล้าหมักที่บ้าน

12) น้ำตาลเมา/กระแช่ เป็นสุราที่ทำจากการหมักแช่ของน้ำตาลสดจากต้นมะพร้าวหรือตาล

13) อุ เป็นสุราแช่ที่ทำขึ้นจากการหมักแช่ของข้าวเหนียวกล็องเป็นแป้งเชื้อสุราทิ้งไว้จนเกิดมีแรงแอลกอฮอล์ขึ้นแล้วใช้ดื่มกินเช่นเดียวกับน้ำสุราเหล้าอุนี้ทางอีสานเรียกว่าสาโท

2.1.5 ความแรงของสุรา (ศูนย์บำบัดยาเสพติดขอนแก่น สถาบันรัฐบุรุษ, 2548)

เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ จำแนกออกตามชนิดต่างๆ ซึ่งแต่ละชนิดมีความแรงแตกต่างกันไป ความแรงของเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ มีหน่วยเรียกว่า “ดีกรี” 1 ดีกรี หมายถึง 0.8% หรือมีปริมาณแอลกอฮอล์ 8 กรัม ต่อ 1 ลิตร ผลการสำรวจของเครือข่ายองค์กรงดเหล้า จำแนกประเภทความรุนแรงของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายในประเทศไทย (ตารางที่2) ดังนี้

ตารางที่ 2 ประเภทความรุนแรงของเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายในประเทศไทย

ชนิดของเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	ดีกรี
รัม	60
วิสกีฝรั่ง	42 – 53
วิสกีไทย	40
บรันดี	45
ยีน	44
ริเคอร์	35 – 60
สุราพิเศษ – แสงโสม	40
ไก่อ๊ว – กวางทอง	40
สุราขาว (เหล้าโรง)	35 – 40
แม่โจง	35
สุราจีน (เซี่ยงซุน)	30
ไวน์อย่างแรง	20
แชมเปญ	16
ไวน์หวาน	15
ไวน์ขาว	8
สุราหมักไทย – สาโท	8 - 10
ไวน์แดง	6 – 14
เบียร์	4 – 6

ที่มา : ศูนย์บำบัดยาเสพติดขอนแก่น สถาบันรัฐบุรุษ, 2548 (อ้างถึงใน เครือข่ายองค์กรงดเหล้า, 2547)

2.1.6 การออกฤทธิ์ของสุรา (ศูนย์บำบัดยาเสพติดขอนแก่น สถาบันราชกุมารรักษ, 2548)

องค์การอนามัยโลก (WHO) จัดให้แอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดชนิดหนึ่งที่มีคุณสมบัติดังนี้

- 1) เมื่อดื่มจนติดนิสัยแล้วจะต้องเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ
- 2) มีอาการข้างเคียงเมื่อหยุดดื่ม หรือลดปริมาณลงอย่างมากและรวดเร็ว
- 3) ร่างกายและจิตใจมีความต้องการตลอดเวลา
- 4) ดื่มแล้วสุขภาพทรุดโทรม

การออกฤทธิ์ในระยะแรก แอลกอฮอล์จะมีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทที่ทำให้เกิดความรู้สึกสนุกสนาน คลายความกังวล เมื่อดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆต่อไป จะมีฤทธิ์กดสมองทำให้เสียการทรงตัวมีลักษณะเดินเซ หากดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากเกินไปอาจทำให้ผู้ดื่มเสียชีวิตได้ เนื่องจากการหายใจและการเต้นของหัวใจถูกกด

การออกฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ จะผ่านกระบวนการการดูดซึมที่กระเพาะอาหาร ผลการศึกษาทางเภสัชวิทยาของแอลกอฮอล์ พบว่า แอลกอฮอล์จะถูกดูดซึมจากกระเพาะอาหารประมาณร้อยละ 20 – 30 นาที แอลกอฮอล์จะละลายกับน้ำในร่างกายและกระจายเข้าสู่เนื้อเยื่อทั้งหมด หากดื่มแอลกอฮอล์ที่มีความรุนแรงมากและดื่มอย่างรวดเร็วจะทำให้กระบวนการดูดซึมผิดปกติ จนก่อให้เกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน

แอลกอฮอล์ที่ดื่มเข้าไปเกือบทั้งหมดจะถูกดูดซึมสู่กระแสเลือด มีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่ไม่ถูกย่อย และขับถ่ายออกทางปัสสาวะ และลมหายใจ นอกนั้นผ่านกระบวนการทำลายที่ตับด้วยเอนไซม์ Alcohol dehydrogenase (ADH) ได้สารพิษชนิดหนึ่งเรียกว่า Acetate ซึ่งมีส่วนประกอบของคาร์บอนไดออกไซด์ และน้ำ

การดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เมื่อถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดแล้ว ระดับแอลกอฮอล์จะมีผลต่อระบบประสาทและร่างกายดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 อาการของผู้ดื่มสุราเมื่อมีปริมาณแอลกอฮอล์ระดับต่างๆในกระแสเลือด

ปริมาณแอลกอฮอล์ (กรัม/เลือด 1,000 ลบ.ซม)	อาการของผู้ดื่มสุรา
0.5 - 1 กรัม	ครึ้มอกครึ้มใจและว่องไว แต่ยังไม่ถึงกับเมา
1 กรัมขึ้นไป	เริ่มมีอาการมึน สมองเลื่อม นึกคิดหรือทำอะไรช้าลง
1 – 1.5 กรัม	เริ่มมีอาการอาการเมา และควบคุม อาการน้อยลง
1.5 – 2 กรัม	เมาอย่างมาก และควบคุมตัวเองได้ยากหรือไม่ได้เลย
2 – 4 กรัม	เมาอย่างหนักจนถึงหลับหรือสลบหมดสติ
4 – 6 กรัม	ผู้ดื่มจะหมดสติและเสียชีวิตได้

ที่มา : จินตนา วงศ์วาน, 2548 (อ้างถึงใน สุพัฒน์ ชีรเวชเจริญชัย, 2541)

การดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์มากๆ ในระยะสั้น (ส่วนมากจะเป็นวันรุ่งขึ้น) จะทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดต่ำ มีอาการเมาค้าง ปวดศีรษะ ปวดท้อง (กระเพาะอาหารและลำไส้) ส่วนในระยะยาวจะมีอาการทางสมองและระบบประสาท เช่น ความจำเสื่อม ขาปลายมือ ทำให้เป็นโรคตับแข็ง หรือมีอาการติดเหล้าอย่างรุนแรง หรืออาจถึงขั้นเป็นพิษสุราเรื้อรังได้

2.2 สถานการณ์การดื่มสุราของคนไทย

จากการที่หน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ได้มีการอ้างอิงบ่อยครั้งว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเป็นอันดับ 5 ของโลก โดยใช้อ้างอิงข้อมูลจาก

World Health Organization (WHO) นั้น จากการเรียบเรียงข้อมูลการจัดอันดับของประเทศต่างๆ

ในด้านการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงปี ค.ศ. 1998 – 2000 โดยเรียงอันดับของปริมาณการดื่มตามแต่ละประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันได้แก่ เบียร์ (Beer), ไวน์ (Wine) และเหล้า (Spirits) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อันดับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยในช่วงปี ค.ศ. 1998-2001

ปี	อันดับโลก			
	รวม (Total)	เบียร์ (Beer)	ไวน์ (Wine)	เหล้า (Spirits)
2001	40	85	124	5
2000	43	92	132	6
1999	44	102	138	6
1998	50	102	146	9

ที่มา : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2549

ในปี ค.ศ.2000 ประเทศไทยมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รวมทุกประเภทอยู่ในอันดับ 5 ของโลก โดยมีปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 13.59 ลิตร/คน/ปี แต่ถ้าพิจารณาแยกประเภทดังตารางที่ 4 จะพบว่าประเทศไทยมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ติดอันดับโลกนั้นมาจากฐานการบริโภคเหล้าที่มีอยู่สูงมาก และหากพิจารณาให้ดีจะพบว่า การที่อันดับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยรวมทุกประเภทของประเทศไทยมีการปรับสู่อันดับที่สูงมากขึ้นจากเดิมอันดับที่ 50 ของโลกในปี ค.ศ.1998 มาเป็นอันดับที่ 5 ของโลกในปี ค.ศ.2000 เป็นเพราะว่ามีการเปลี่ยนแปลงอันดับการบริโภค

เบียร์ (Beer) ปี ค.ศ.1999 คนไทยบริโภคเบียร์เป็นอันดับที่ 92 ของโลก แต่พอมาปี ค.ศ. 2000 มีการเปลี่ยนแปลงมาสู่อันดับที่ 85 ของโลก โดยมีปริมาณการบริโภคเท่ากับ 1.12 ลิตร/คน/ปี

ไวน์ (Wine) การบริโภคไวน์ของคนไทย แม้ว่าอันดับของการบริโภคไวน์จะไม่เพิ่มมากขึ้นแบบก้าวกระโดด แต่ก็มีการเปลี่ยนแปลงจากอันดับ 141 ในปี ค.ศ.1998 มาเป็นอันดับ 132 และ 124 ในปี ค.ศ.1999 และ ค.ศ.2000 เรียงตามลำดับ โดยมีปริมาณการบริโภคเท่ากับ 0.01 ลิตร / คน / ปี

เหล้า (Spirits) คนไทยบริโภคเหล้าสูงมาก โดยปริมาณการบริโภคอยู่ในช่วง 5 อันดับแรกของโลกตลอดทั้ง 3 ปี โดยมีปริมาณการบริโภคเท่ากับ 12.45 ลิตร/คน/ปี

ปัจจุบันโลกมีประชากรประมาณ 6,300 ล้านคน และประเทศไทยมีประชากร 63 ล้านคน โดยประมาณ ดังนั้นเมื่อคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ประชากรไทยเท่ากับ 0.01 % ของประชากรโลก แต่คนไทยติดอันดับในเรื่องของการดื่มสุราเป็นอันดับที่ 5 ของโลก ซึ่งเป็นสถิติที่เราทุกคนควรจะช่วยแก้ไขซึ่งถ้าไม่มีการดำเนินแก้ไขอาจมีโอกาที่เลื่อนลำดับสูงขึ้น และอาจส่งผลกระทบต่อประเทศในด้านภาพลักษณ์ การตัดสินใจในการทำธุรกิจหรืออุตสาหกรรมใหญ่ๆจากต่างประเทศที่เข้ามา

ลงทุนในประเทศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะบ่งบอกถึงความรับผิดชอบ ศักยภาพของมนุษย์ (Man Power) ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิต โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ต้องการความรับผิดชอบที่สูง มีความละเอียดและความแม่นยำสูงในการผลิต และในกรณีที่พบว่าผู้ที่นิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มปัญญาชน ซึ่งเป็นความหวังของประเทศชาติด้วยแล้ว จึงจำเป็นที่ทุกคนในประเทศต้องช่วยกันแก้ไขเพื่อพัฒนาประเทศให้มีความเจริญมากขึ้น

2.2.1 พฤติกรรมการดื่มสุราของคนไทย

คนไทยในปัจจุบันมีการดื่มสุราในหลายโอกาส พฤติกรรมการดื่มสุราในปัจจุบันจึงปรากฏออกมาในหลายโอกาส (พงษ์สันต์ เจียมอ่อน อ้างถึงใน เทพินทร์ พัทธนาภิรักษ์, 2541) สามารถสรุป ได้ดังนี้

การใช้สุราในสถานการณ์ทั่วไปทางสังคมและธุรกิจ ลักษณะนี้เป็นพฤติกรรมที่บริโภคเพื่อหวังผลโดยใช้สุราเป็นสื่อ ให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อทางสังคม ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางธุรกิจหน้าที่การงาน

1) การใช้สุราเพื่อผลต่อสุขภาพ ในลักษณะนี้เป็นการใช้สุราเพื่อหวังผลแก่สุขภาพ อาจจะเป็นในแง่การรักษาเช่น ในรูปของยาคองเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยทางร่างกาย เพื่อขับน้ำคาวปลาในผู้หญิงหลังคลอด หรือในรูปของยาทาภายนอก เช่น ทาแก้ลมพิษ การใช้สุรายังมีอีกลักษณะหนึ่งคือ หวังผลในเชิงบำรุงหรือหรือส่งเสริมสุขภาพ เช่น ทำให้กระปรี้กระเปร่า เจริญอาหาร ป้องกันการเป็นโรคหัวใจ เป็นต้น

2) การบริโภคสุราในงานพิธีกรรมต่างๆ เช่น การแต่งงาน การบวช การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ เทศกาลต่างๆ ตลอดจนพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับอำนาจเหนือธรรมชาติอื่นๆ การทรงเจ้า หรือพิธีผีที่มีสุรา เป็นของเครื่องเซ่นขอขมาวิญญานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

3) การบริโภคสุราเพื่อตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเลื่อนสถานภาพของตนเองทางสังคม และเศรษฐกิจเลื่อนวัย หรือแม้แต่การบริโภคเพื่อหวังผลให้เกิดความสบายใจอย่างไรก็ดี แม้สังคมจะมีการให้ความหมายและเปิดโอกาสให้มีการบริโภคง่ายขึ้นนั้นแต่สุดท้ายสังคมก็มีการกำหนดระหว่างพฤติกรรมสุราปกติ หรือไม่ปกติ เช่น ใช้เกณฑ์ความถี่ในการดื่ม ปริมาณในการดื่ม และจำนวนคนที่ร่วมดื่ม ตลอดจนควบคุมพฤติกรรมของตนเองระหว่างดื่มและหลังดื่ม

2.2.2 สถานการณ์การดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

ในการศึกษาของ ยงยุทธ ขจรธรรม, พิมพา ขจรธรรม และบัณฑิต ศรีไพศาล (2547) ได้ศึกษารวบรวมประสิทธิผลของนโยบายและมาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยสรุปในด้านต่างๆ ไว้ดังนี้

1) จำนวนเพศและอายุของคนไทยที่ดื่มสุรา

ในปี พ.ศ.2546 คนไทยดื่มสุรา 18.61 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 35.46 ของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป แยกเป็นชาย 15.51 ล้านคน หรือร้อยละ 60.80 ของเพศชายอายุ 11 ปีขึ้นไป เป็นหญิง 3.95 ล้านคน หรือร้อยละ 14.51 ของเพศหญิง ที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดคือ การบริโภคของวัยรุ่นโดยเฉพาะเพศชายวัย 11-19 ปี ที่บริโภคเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์มีจำนวนประมาณ 1.06 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21.23 ของประชากรในกลุ่มอายุนี้นี้ (พ.ศ.2546) และแนวโน้มในช่วงเวลาเพียง 7 ปี (พ.ศ.2539-2546) ที่กลุ่มผู้หญิงวัย 15-19 ปี บริโภคเพิ่มขึ้นเกือบ 6 เท่า คือ จากร้อยละ 1.0 เป็นร้อยละ 5.6 และในกลุ่มหญิงที่ดื่มวัย 15-19 ร้อยละ 14.1 เป็นกลุ่มที่ดื่มประจำ (ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ถึงดื่มทุกวัน)

2) สาเหตุของการดื่มสุรา

เหล่านำเข้าจากต่างประเทศ และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่ำ คือ ประตูดื่ม ผลการวิจัยระบุว่าวัยรุ่นหญิงนิยมดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ต่างประเทศ เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์และน้ำผลไม้ หรือ ไวน์ กูลเลอร์ เพราะเชื่อว่ามีแอลกอฮอล์ต่ำแล้วไม่เมา ในต่างประเทศได้มีการวิจัยพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์และน้ำผลไม้ หรือ RTD (Ready to Drink) พบข้อสรุปว่า เครื่องดื่มประเภทนี้เป็นประตูดื่มแรกที่เปิดให้เยาวชนในประเทศเหล่านั้นกลายเป็นผู้ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในที่สุด ในประเทศไทยผลิตภัณฑ์สุราผสมเข้าสู่ตลาดในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา เช่น Bacardi Breezer, Vodka Cruiser, Nite และการโฆษณาทางตรงและทางอ้อมที่เจาะกลุ่มวัยรุ่นโดยเฉพาะเพศหญิงน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญของการดื่มเพิ่มขึ้นของกลุ่มหญิงวัย 15 -19 ปี

3) ปัจจัยที่เยาวชนนิยมดื่มสุรา

มีผลการวิจัยในประเทศไทยหลายชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่า “โฆษณา” เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ชักนำเยาวชนให้ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และเชื่อว่าสื่อที่มีอิทธิพลอย่างสูงในการสร้างค่านิยมให้เยาวชนดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ได้แก่ โทรทัศน์และภาพยนตร์ (ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดขอนแก่น สถาบันวิจัยการศึกษารัศมี, 2548 อ้างถึงในสำนักงานวิจัยเอแบคโพลล์มหาวิทยาลัย อัสสัมชัญ, 2544)

2.2.3 สถานการณ์การดื่มสุราของนักศึกษา

นักศึกษา หมายถึง กลุ่มของคนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีในสถาบันการศึกษาต่างๆ และพบว่า การดื่มสุรามีมานานแล้วกับนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาชาย แต่ไม่เป็นปัญหาปรากฏเด่นชัดเหมือนปัจจุบันเพราะว่าในปัจจุบันนี้มีมหาวิทยาลัยหลายแห่งมีร้านขายสุราเปิดขึ้นเพื่อที่ขายให้กับนักศึกษาโดยเฉพาะและร้านขายสุราก็ตั้งอยู่ใกล้กับบริเวณรั้วมหาวิทยาลัย หลายๆ มหาวิทยาลัย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาและพฤติกรรมในการสร้างบัณฑิตที่ดีให้กับมหาวิทยาลัย

จนกระทั่งหลายๆมหาวิทยาลัยถือว่าปัญหาการดื่มสุราของนักศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่แก้ไขอย่างจริงจัง ยกตัวอย่างเช่น

เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2550มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับ เครือข่ายรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษา 23 มหาวิทยาลัย อาทิ ม.ธรรมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์ ม.แม่โจ้ ม.ขอนแก่น ประชุม “แก้ปัญหาร้านเหล้าหน้ามหาวิทยาลัย” ณ ห้องประชุมสัญญาธรรมศักดิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์ ที่ประชุมได้ข้อสรุปว่า จะต้องมีการแก้กฎกระทรวงการคลังในเรื่องการให้ใบอนุญาตขายสุรา จากที่แต่เดิมกำหนดว่า “สถานที่ขายสุราจะต้องไม่ตั้งอยู่ในบริเวณสถานศึกษา รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานศึกษา” ซึ่งมีปัญหาความไม่รัดกุม ซึ่งทำให้เกิดปัญหาลุกลามไปทั่วแทบทุกมหาวิทยาลัยในขณะนี้ ให้เปลี่ยนเป็นการกำหนดให้เขต 500 เมตรจากรั้วสถานศึกษาเป็นเขตควบคุมการขายสุรา โดยมีมาตรการดังต่อไปนี้

- 1) ในเขต 500 เมตรจากรั้วสถานศึกษา ห้ามมิให้กรมสรรพสามิตออกใบอนุญาตขายสุราแก่ผู้ขอรายใหม่
- 2) ในการต่อใบอนุญาต ซึ่งจะดำเนินการกันในปีต่อปีนั้น ในเขต 500 เมตรจากรั้วสถานศึกษา กรมสรรพสามิตจะต่อใบอนุญาตขายสุราแก่ร้านใดหรือผู้ใด ร้านนั้นหรือผู้ขายสุรารายนั้นจะต้อง ไม่ถูกคัดค้านเป็นลายลักษณ์อักษรจากอธิการบดีหรือผู้อำนวยการสถานศึกษา
- 3) ถ้าร้านใดหรือผู้ขายสุราโดยละเมิดกฎหมายในเขต 500 เมตร จารั้วสถานศึกษา เช่น ขายเกินเวลา หรือขายให้แก่ผู้ที่อายุต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด สถานศึกษาสามารถร้องขอให้กรมสรรพสามิตเพิกถอนใบอนุญาตขายสุรา ได้ก่อนเวลาที่จะหมดระยะเวลาอนุญาตในต้นสิ้นปี
- 4) ในเขต 500 เมตรจากรั้วสถานศึกษา ห้ามมิให้ผู้ใดรับใบอนุญาตขายสุรา ขายสุราแก่ผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรืออายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์

และในการประชุมดังกล่าว มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้เข้าร่วมประชุมโดย ผศ.อนุชา นิลประพันธ์ ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549) กล่าวว่า “ปัญหาร้านเหล้าไม่ได้มีแค่ร้านที่อยู่รอบมหาวิทยาลัย ภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีร้านสะดวกซื้อจำหน่ายสุรารายในมหาวิทยาลัยถึง 2 ร้าน ซึ่งหนึ่งในนั้นเป็นตัวแทนขายเหล้าใหญ่ระดับจังหวัด แม้ว่าจะขอร้องอย่างไรก็ไม่ยอมหยุดขาย และพยายามทำให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตพานิชย์ภายในบริเวณมหาวิทยาลัย ซึ่งเกิดปัญหามากเพราะร้านเปิด 24 ชั่วโมง ทำให้นักศึกษาบางคนเมาจนสว่าง บางทีก็ทะเลาะวิวาทกันในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้คณะใดที่มีผู้ขายเยอะ จะมีปัญหาดื่มเหล้ามาก และถูกรื้อไทร์มากที่สุด”

2.2.4 กฎกระทรวงข้อกำหนดเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตขายสุราสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 7

กฎหมายที่จำหน่ายสุราในสถานศึกษานั้นมีมานานแล้วซึ่งจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติ

กฎกระทรวง

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามความ

ในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493

หมวด 2

บทบัญญัติเกี่ยวกับผู้เสียภาษี

ส่วนที่ 1

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตขายสุราและการขายสุรา

สำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 7

ข้อ 29 ในกฎกระทรวงนี้

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

“ศาสนสถาน” หมายความว่า วัดตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ มัสยิดตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารองค์กรกฎหมายอิสลาม วัดบาทพลวงในศาสนาคริสต์ หรือสถานที่ใช้ประกอบศาสนกิจในทำนองเดียวกันของศาสนาอื่น

“สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง” หมายความว่า สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยน้ำมันเชื้อเพลิง

ข้อ 30 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตขายประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 7 ตามมาตรา 19 มีกรณีดังต่อไปนี้

(1) สถานที่ขายสุราต้องไม่ตั้งอยู่ในบริเวณสถานศึกษาหรือศาสนสถาน รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานศึกษาหรือศาสนสถานนั้น

(2) สถานที่ขายสุราต้องไม่ตั้งอยู่ในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงนั้น

(3) สถานที่ขายสุราต้องไม่ตั้งอยู่ในบริเวณสถานที่ที่เคยถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขายสุรา เว้นแต่เวลาได้ล่วงพ้นมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(4) ผู้ขอรับใบอนุญาตขายสุราต้องไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตขายสุรา เว้นแต่เวลาได้ล่วงพ้นมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตขายสุราเป็นห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวหรือไม่เคยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าว

ข้อ 31 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการขายสุราตามใบอนุญาตขายสุราตามมาตรา 19 สำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 7 มีดังต่อไปนี้

- (1) ต้องไม่ขายสุราให้แก่เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์
- (2) ต้องไม่ขายสุราในบริเวณสถานศึกษาหรือศาสนสถาน รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานศึกษาหรือศาสนสถานนั้น
- (3) ต้องไม่ขายสุราในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงนั้น
- (4) ต้องไม่ขายสุราในบริเวณสถานที่ที่เคยถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขายสุรา เว้นแต่เวลาได้ล่วงพ้นมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

ข้อ 32 ความในข้อ 31 (2) และ (3) มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 7 ที่ได้รับใบอนุญาตขายสุราในบริเวณตามข้อ 37 (2) และ (3) อยู่ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับจนกว่าใบอนุญาตสิ้นอายุ หรือผู้ได้รับใบอนุญาตนั้นถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือเลิกกิจการ แล้วแต่กรณี

จากกฎกระทรวงที่ว่าด้วยว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามความในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ได้กำหนดไว้แล้วว่าต้องไม่ขายสุราให้แก่เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ต้องไม่ขายสุราในบริเวณสถานศึกษา หรือ ศาสนสถาน รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานศึกษาหรือศาสนสถานนั้น แต่ในสภาพการณ์ปัจจุบันดังที่ปรากฏเป็นข่าว (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549) จะเห็นได้ว่ามีร้านจำหน่ายสุราอยู่ติดกับรั้วบริเวณมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก

และในความเป็นจริงมหาวิทยาลัยได้มีความกวดขันในความประพฤติของนักศึกษา ไม่ให้นักศึกษาไปยุ่งเกี่ยวกับสุรายาเสพติด และของมีนเมา ไรซ์ดเจน เริ่มตั้งแต่มีสุราไว้ในครอบครองซึ่งจะดื่มหรือไม่ดื่มก็ผิด ดื่มแล้วทะเลาะวิวาทก็ผิด หรือจำหน่ายเองก็มีความผิด ดังตารางที่ 5 ตัวอย่างเช่น

2.2.5 ข้อบังคับ/ประกาศ ด้านวินัยนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้เล็งเห็นความสำคัญ ในเรื่อง ด้านวินัยของนักศึกษา ที่เกี่ยวกับสุรายาเสพติด และของมีนเมา ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 และมาตรา 23 (4) แห่ง

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2541 โดยความเห็นชอบของที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนานักศึกษา ครั้งที่ 6/2547 เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2547 มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงกำหนดเกณฑ์การตัดคะแนนความประพฤติของนักศึกษาดังนี้

ตารางที่ 5 ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับที่ 664/2547) เรื่องเกณฑ์การตัดคะแนนความประพฤติของนักศึกษา(เกี่ยวกับสุรา ยาเสพติด และของมีนเมา)

ลักษณะกระทำความผิด	เกณฑ์การตัดคะแนน
3. เกี่ยวกับสุรา ยาเสพติด และของมีนเมา	
3.1 มีไว้ในครอบครอง	10 - 30 คะแนน
3.2 เสพ	20 - 60 คะแนน
3.3 เมามาละวาด	41- 80 คะแนน
3.4 เสพหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งสิ่งเสพติดต้องห้ามตามกฎหมาย	41- 80 คะแนน
3.5 เป็นผู้จำหน่ายสิ่งเสพติดต้องห้ามตามกฎหมาย	80 – 100 คะแนน
<u>กรณีความผิดตามข้อ 3 การพิจารณาตัดคะแนน ห้ามลดหย่อนโทษในทุกกรณี</u>	

(ที่มา: งานวินัยนักศึกษา กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547)

จากตารางที่ 5 สำหรับมหาวิทยาลัยขอนแก่นจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราไม่ว่าจะเป็นผู้ดื่มเอง มีสุราอยู่ในครอบครองถือว่าเป็นความผิดทางวินัยทั้งสิ้น

2.2.6 สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นอุดมศึกษาสถานแห่งแรก ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แม้กำเนิดของมหาวิทยาลัยจะมีแนวความคิดย้อนหลังไปได้ถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง แต่การเตรียมการก่อสร้างอย่างจริงจัง กระทำกันภายในรัฐบาล ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในขณะที่เริ่มพัฒนาภูมิภาคส่วนนี้ของประเทศ เมื่อพุทธศักราช 2505 การลงมือก่อสร้างเริ่มขึ้นในปี 2507 โดยมีมติจัดตั้งสถาบันการศึกษาขั้นสูงด้านวิศวกรรมศาสตร์และเกษตรศาสตร์ขึ้นที่บ้านสิฐาน จังหวัดขอนแก่น และเสนอชื่อสถาบันนี้ว่า มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Khon Kaen Institute of Technology มีชื่อย่อ K.I.T. โดยมีสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบ ต่อมาในปีพุทธศักราช 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติให้เปลี่ยนชื่อ เป็นมหาวิทยาลัยขอนแก่น

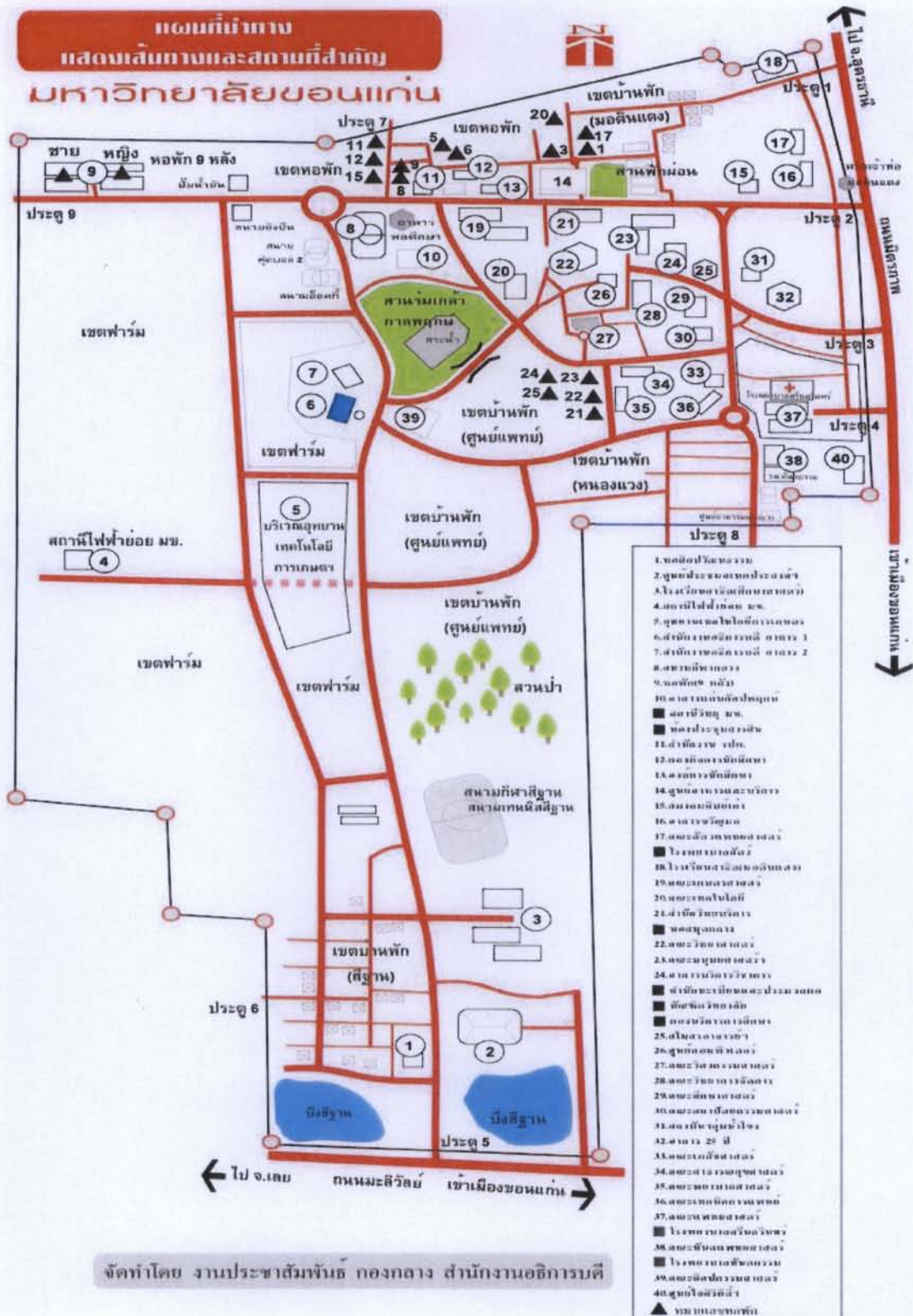
โดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ตราพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นศูนย์รวมทางความคิด สติปัญญาของสังคมและเป็น ศูนย์กลางทางการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ก่อตั้งขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะกระจาย โอกาสทางการศึกษา ระดับอุดมศึกษา สู่อุภูมิภาค ตั้งอยู่บนพื้นที่ซึ่งมีลักษณะเป็นเนินดินลูกคลื่น สีแดงมีชื่อเรียกว่า มอดินแดง บนพื้นที่ประมาณ 5,800 ไร่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นแห่งนี้ เป็นที่ตั้ง ของคณะวิชาถึง 17 คณะวิชา ด้วยกันนอกจากนี้ ยังมีโรงพยาบาลศรีนครินทร์ และหน่วยงานเทียบเท่า คณะประกอบด้วย ศูนย์ สำนัก สถาบัน ให้บริการวิชาการและบริการชุมชน ศูนย์บริการสาธารณสุขไป าศสภกรณัร้านค้า ที่ทำการไปรษณีย์ หอพัก บ้านพัก แฟลต เรือนรับรอง ธนาคาร โรงเรียน เพื่อให้บริการ แก่บุคลากร นิสิตนักศึกษา และประชาชนทั่วไปอย่างครบครัน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีภาควิชารวม 108 ภาควิชา สามารถเปิดอำนวยการสอนได้ สาขาวิชาดังนี้ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 2 หลักสูตร ระดับปริญญาตรี 64 สาขา ระดับประกาศนียบัตร หลังปริญญาตรี 13 สาขา ระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า 57 สาขา ระดับปริญญาเอก 2 สาขา แต่ละปี มหาวิทยาลัยขอนแก่น จะรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ประมาณ 2,000 คน ทั้งที่รับจากนักเรียน ตามโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 17 จังหวัด และรับจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัย จาก ส่วนกลาง ในการให้บริการการศึกษานั้น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งพร้อมด้วยห้องสมุด และ อุปกรณ์เพื่อการค้นคว้าทางวิชาการกว่า 2,000 รายการ มีศูนย์คอมพิวเตอร์ ทำหน้าที่ให้บริการ ด้านการ เรียนการสอนระบบบริหารงานวิจัย และเผยแพร่วิทยาการ คอมพิวเตอร์สู่สังคม มีศูนย์บริการวิชาการ ให้บริการศึกษาอบรม แก่ประชาชนทั่วไปทั้งระยะสั้นและระยะยาว ในหัวข้อทั้งวิชาการและวิชาชีพ

ภาพที่ 2 แผนที่ภาพถ่ายจากดาวเทียมที่แสดงเส้นทางและสถานที่สำคัญของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ที่มา : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550

ภาพที่ 3 ภาพแสดงเส้นทางและสถานที่สำคัญภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ที่มา : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550

2.2.7 การดำรงชีวิตประจำวันของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศ โดยเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยแห่งคุณภาพ และมีนักศึกษาจำนวนจากหลายแห่งทั่วประเทศมาศึกษาเล่าเรียน ซึ่งจะมีวิถีชีวิตในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันออกไป ในงานวิจัยนี้การดำรงชีวิตของนักศึกษาจะประกอบด้วย การเรียน การพักผ่อน การใช้เวลาว่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การเรียน

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ทำการเปิดการเรียนการสอนทั้งหมด 17 คณะ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มสาขาวิชา (สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549) สามารถแยกตามกลุ่มวิชาได้ดังนี้

(1) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ประกอบด้วย คณะแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะสาธารณสุขศาสตร์

(2) กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย คณะวิทยาศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยี

(3) กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ และคณะนิติศาสตร์

ซึ่งการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาขานั้นมีการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป เช่น กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จะมีการเรียนการสอนที่เน้นไปทางด้านเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายของมนุษย์และสัตว์ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะมีการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการค้นคว้าทดลองและประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ให้ทันยุคสมัย และกลุ่มสังคมศาสตร์ จะมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับด้านพัฒนาสังคม การเรียนรู้พฤติกรรมและศิลปะแขนงต่างๆ

สำหรับในเวลาการเรียนการสอนนั้นจะแบ่งได้เป็น การเรียนแบบภาคปกติ และภาคพิเศษ ภาคปกติจะเรียนตั้งแต่ 08.00 – 16.00 น. ในวันและเวลาราชการ และภาคพิเศษเรียนตั้งแต่ 17.00 – 21.00 น. ในวันจันทร์ – วันศุกร์ และวันเสาร์ – อาทิตย์ และนอกจากนั้นยังมีการฝึกปฏิบัติการเรียนนอกเวลาราชการอีก เช่น นักศึกษาคณะแพทย์ต้องเข้าเวรศึกษาดูแลผู้ป่วย นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ต้องศึกษาเข้าห้องปฏิบัติการทดลอง นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ต้องมีการฝึกทักษะการวาดรูปหรือฝึกซ้อมดนตรี เป็นต้น

2) การพักผ่อน

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีสวัสดิการการบริการห้องพักให้แก่นักศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งหอพักนักศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หอพักส่วนกลาง มีจำนวน 27 หอพัก แบ่งเป็นหอพักนักศึกษาชาย จำนวน 12 หอพัก หอพักนักศึกษาหญิงจำนวน 15 หอพัก และหอพักในกำกับของมหาวิทยาลัย คือ หอพัก 9 หลัง แบ่งเป็น หอพักชาย 4 หลัง หอพักหญิง 5 หลัง และยังมีหอพักนักศึกษาเพิ่มขึ้น อีกจำนวน 8 หลัง เพื่อรองรับนักศึกษาที่ไม่มีที่พัก แต่ก็ไม่เพียงพอแก่นักศึกษาจึงทำให้บริเวณโดยรอบๆรั้วของมหาวิทยาลัยมีบ้านพักและหอพักสร้างขึ้นมาเป็นจำนวนมากซึ่งจะมีราคาตั้งแต่ 1,200 – 4,500 บาท ขึ้นอยู่กับความสะดวกสบายของหอพักที่จัดไว้ให้

3) การใช้เวลาว่าง

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในหลายด้านให้นักศึกษาได้เลือกขึ้นอยู่กับความถนัดและความสนใจของนักศึกษา เช่น มีชมรมต่างๆ เช่นชมรมบำเพ็ญประโยชน์ ชมรมถ่ายภาพ ชมรมวิชาการ ชมรมดนตรีและนาฏศิลป์ไทย เป็นต้น นอกจากนั้นยังมี สถานที่ออกกำลังกาย สระว่ายน้ำ ฟิตเนส สนามยิงปืน และนอกจากนี้ยังมีนักศึกษาบางกลุ่มใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษ เช่นสอนหนังสือในรายวิชาที่ตนเองถนัด เช่นวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน วาดรูปและดนตรี เป็นต้น และนอกจากที่กล่าวมาแล้วมีนักศึกษาบางกลุ่มใช้เวลาว่างไปในทางที่ผิด เช่น เล่นเกม สังสรรค์และดื่มสุรา เป็นต้น เนื่องจากบริเวณรอบรั้วมหาวิทยาลัยจะมีหอพักสร้างขึ้นมาเป็นจำนวนมากแล้วยังมีร้านที่ให้บริการด้านอื่นๆสร้างขึ้นเป็นจำนวนมากอีกเช่นกัน เช่น ร้านสะดวกซื้อ 24 น. ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย และร้านขายสุรา เป็นต้น ซึ่งร้านขายสุรานั้นเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากสามารถพบเห็นได้ในเวลากลางคืนจะมีนักศึกษามาใช้บริการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนๆ

ภาพที่ 4 ภาพแสดงคณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาพที่ 5 ภาพแสดงคณะศิลปกรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาพที่ 6 หอพักนักศึกษาในบริเวณมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาพที่ 7 ภาพแสดงหอพักเอกชนที่อยู่บริเวณรอบรั้วมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 8 ภาพแสดงสถานที่ที่ให้บริการแก่นักศึกษาบริเวณในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

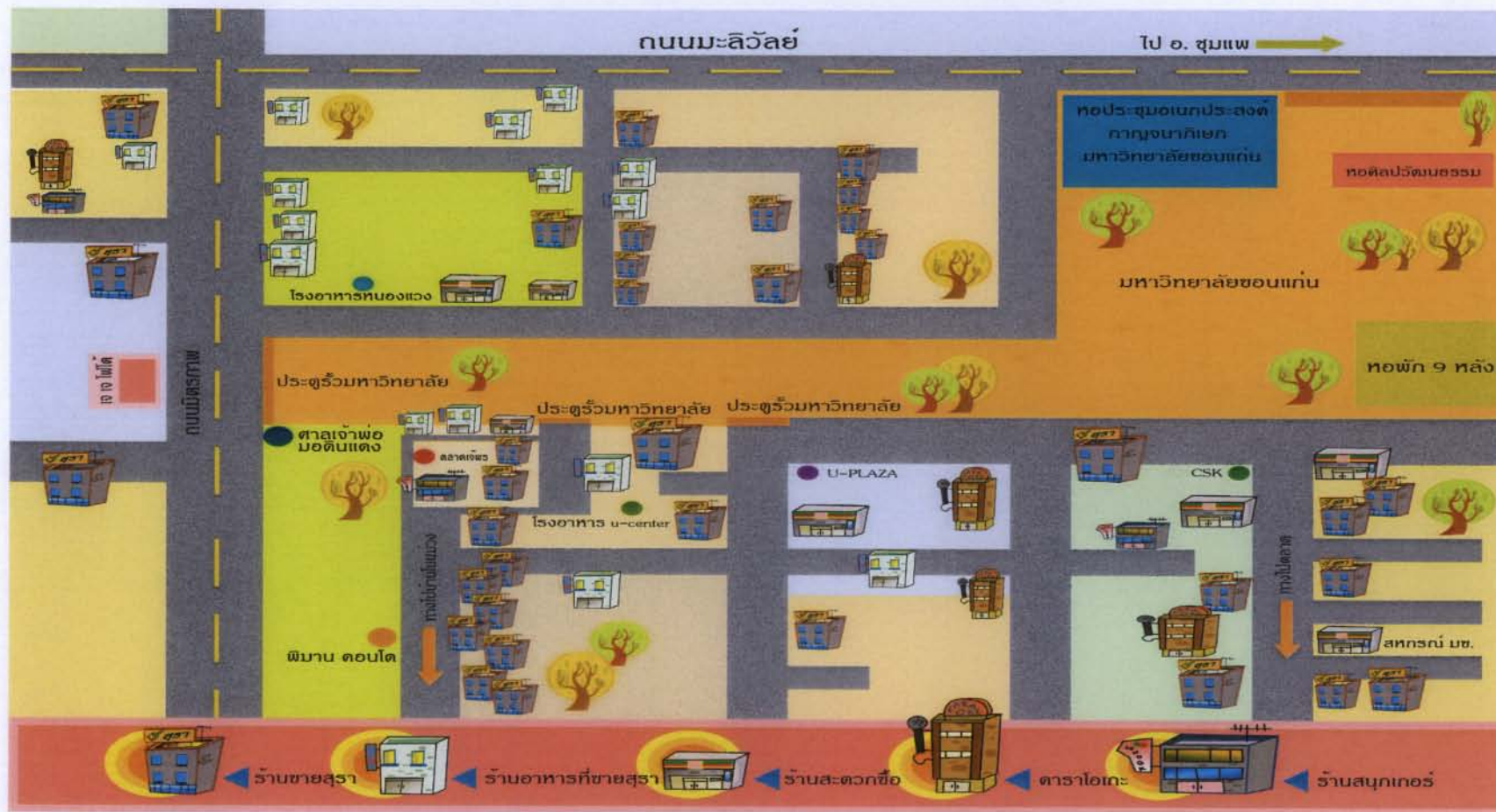
ภาพที่ 9 สถานที่พักผ่อนและที่ออกกำลังกายในบริเวณมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 10 สภาพแวดล้อมบริเวณรอบรั้วมหาวิทยาลัย ด้านศูนย์อาหารหนองแขง

ภาพที่ 11 สภาพแวดล้อมบริเวณรอบรั้วมหาวิทยาลัย ด้านหลังหอพักชาย

ภาพที่ 12 แผนที่แสดงร้านขายสุราใกล้รั้วมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ที่มา : ชลธิชา โรจนแสงและอ้อยทิพย์ ถานันตะ, 2550

ภาพที่ 13 ภาพแสดงร้านขายสุราบริเวณรอบรั้วมหาวิทยาลัย ด้านศูนย์อาหารหนองแขง

ภาพที่ 14 ภาพแสดงร้านขายสุราบริเวณรอบรั้วมหาวิทยาลัย ด้านหลังหอพักชาย

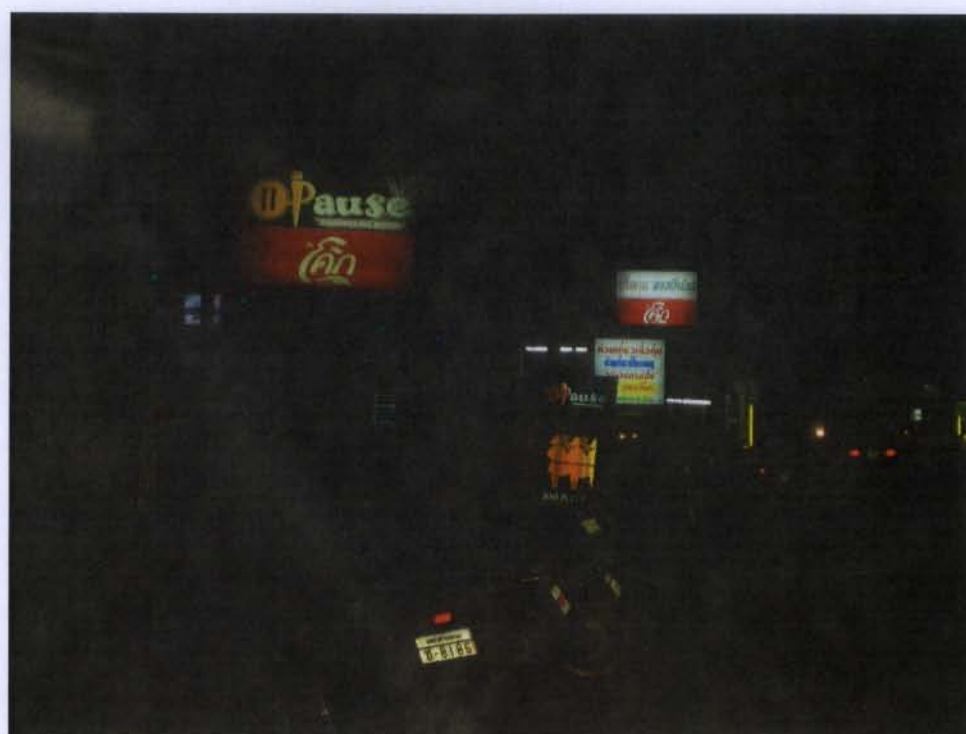
ภาพที่ 15 แผ่นป้ายประกาศขอความร่วมมือในการบริการ

ภาพที่ 16 ภาพแสดงร้านขายสุราบริเวณรอบรั้วมหาวิทยาลัย ในตอนกลางคืน

ภาพที่ 17 ร้านสะดวกซื้อที่เป็นแหล่งขายสุราบริเวณรอบรั้วมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 18 ร้านขายสุราบริเวณรอบรั้วมหาวิทยาลัย

2.3 วัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นช่วงชีวิตช่วงหนึ่งของคนที่มีความเจริญเติบโตและพัฒนาการ ที่แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นเป็นช่วงชีวิตหัวเลี้ยวหัวต่อและช่วงวิกฤติช่วงหนึ่งที่ส่งผลกับชีวิตของคน

2.3.1 ความหมายของวัยรุ่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่า วัยรุ่น คือ วัยย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

โรเจอร์ (Rogers, 1969) ได้กล่าวถึงคำว่า “วัยรุ่น” หมายถึง การก้าวไปสู่วุฒิภาวะ (To grow in to maturity)

เฮิร์ลล็อก (Hurlock, 1975) ได้อธิบายว่า “วัยรุ่น” ตรงกับศัพท์คำว่า “Adolescence” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาละตินว่า “Adolescere” “ซึ่งมีความหมายว่า เจริญเติบโต หรือเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ (Maturity) เป็นวัยเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ คือ การที่เด็กบรรลุถึงขั้นวุฒิภาวะทั้งด้านร่างกาย และด้านจิตใจ จะต้องพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน ไปพร้อมกัน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1993) ได้ให้คำจำกัดความของวัยรุ่นไว้ดังนี้ คือ

- 1) เป็นช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายในลักษณะที่พร้อมจะมีเพศสัมพันธ์
- 2) เป็นระยะที่มีการพัฒนาด้านจิตใจจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่
- 3) เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลง จากสภาพที่ต้องการพึ่งพาในทางเศรษฐกิจ ไปสู่สถานะที่ต้องรับผิดชอบ และพึ่งพาตนเอง

สุชา จันทน์เอม (2528) ให้ความหมายคำว่า “วัยรุ่น” ไว้ว่า คือ วัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็กเป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นชัดเจนที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใด และสิ้นสุดเมื่อใด แต่กำหนดเอาความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และรูปร่างเป็นสำคัญ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530) กล่าวว่า “วัยรุ่น” เป็นกระบวนการงอกงามพ้นจากความเป็นเด็ก

พระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2521 ให้ความหมายของ “เยาวชน” ว่าบุคคลซึ่งมีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปี

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ได้กล่าวไว้ในนโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนว่า “เด็ก” คือ ผู้ที่มีอายุ 0-14 ปี และ “เยาวชน” คือ ผู้ที่มีอายุ 15-25 ปี

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่น แต่มีเอกสารที่อ้างอิงถึงอายุของวัยรุ่นที่แตกต่างกันออกไปจากการศึกษาจากการนิยามจากข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปเองว่า วัยรุ่น คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 18 - 25 ปี

2.3.2 ธรรมชาติของวัยรุ่น

ทรงเกียรติ ปิยะกะ และเวทิน ศันสนียเวทย์ (2540) มีแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นดังต่อไปนี้

1) วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความเจริญทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะระบบทางเพศเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและมีฮอร์โมนเพศมากขึ้นอย่างมาก ขณะที่จิตใจยังไม่พัฒนาอย่างเต็มที่ วัยรุ่นจึงมีจิตใจที่อ่อนไหว ไม่มั่นคง มีความประหม่า ความกลัว โกรธง่าย ใจคอไม่หนักแน่น เพราะประสบการณ์ในชีวิตยังมีน้อย

2) วัยรุ่นต้องการมีเพื่อน ต้องการให้เพื่อนยอมรับ

3) วัยรุ่นชอบลองของแปลกๆใหม่ๆ ชอบเสี่ยงภัยและชอบความตื่นเต้นหวาดเสียว

4) เป็นวัยที่สับสนวุ่นวาย อยากจะเป็นผู้ใหญ่ และเด็กในเวลาเดียวกัน คือต้องการความเป็นอิสระแต่ไม่ต้องการรับผิดชอบอะไร

พรพิมล เจียนนาครินทร์ (2539) ได้กล่าวถึงธรรมชาติวัยรุ่นดังนี้

1) เป็นวัยที่เปลี่ยนแปลงทางบุคลิกลักษณะ มีรูปร่างเหมือนผู้ใหญ่มากขึ้นมีความอยากใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ใหญ่มากขึ้นโดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ต้องการแสดงความคิดเห็นของตนเองเพื่อต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับว่าตนไม่ใช่เด็กอีกต่อไป

2) เป็นวัยที่ต้องการอิสรภาพมากไม่ชอบให้พ่อแม่ พี่น้องมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของเขาอิสรภาพที่วัยรุ่นต้องการเช่น อิสรภาพทางการแต่งกาย อิสรภาพทางการคบเพื่อน อิสรภาพทางด้านการเที่ยวเตร่ เป็นต้น

3) เป็นวัยที่รักความยุติธรรมอย่างรุนแรง เด็กวัยรุ่นมักทนไม่ได้และมีปฏิกิริยาทันทีที่ได้พบเห็นบุคคลที่ไม่ได้รับความยุติธรรม เด็กจะต้องการช่วยเหลือ

4) เป็นวัยที่ต้องการที่รักและเพื่อนมาก จะเห็นได้จากเด็กวัยรุ่นจะเชื่อฟังเพื่อนมากกว่าพ่อแม่

5) เป็นวัยที่สนใจเพศตรงข้าม

6) เป็นวัยที่ต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับ

7) เป็นวัยที่ต้องการค้นพบความถนัด ความสนใจของตนเองอย่างแท้จริง

8) เด็กวัยรุ่นไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเขาอย่างเด็กๆ ต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับฟังความคิดเห็นของตนเองด้วย

9) เด็กวัยรุ่นไม่ต้องการเปิดเผยเรื่องราวของตนเองให้พ่อแม่รู้หมดและในขณะเดียวกันก็ไม่ต้องการให้ใครในบ้านเข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของเขา

10) เด็กวัยรุ่นไม่ชอบให้พ่อแม่ทะเลาะกัน

11) เด็กวัยรุ่นไม่ชอบให้ผู้ใหญ่เปรียบเทียบตนกับคนอื่นไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนรูปร่าง หน้าตา หรือความประพฤติของตน

12) ชอบแสดงออก

2.3.3 พัฒนาการของวัยรุ่น

ระยะของวัยรุ่นเป็นระยะที่อยู่ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ซึ่งระยะนี้จัดว่าเป็นระยะของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นต้นว่าทางด้านร่างกาย ทางด้านอารมณ์ ตลอดจนทางสังคม ซึ่งวัยรุ่นแต่ละระยะจะมีปฏิกิริยาต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นธรรมชาติ (ฉัฐพงศ์ บุญโนนแต่ และคณะ, 2546) ดังต่อไปนี้

1) ระยะวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) ช่วงอายุ 10 - 14 ปี ในระยะนี้จะสนใจความสวยงามต่อร่างกายของตนเอง มีการเจริญเติบโตสูงสุด (Spurt) ร่างกายมีการเจริญเติบโตทางเพศอย่างสมบูรณ์ ทั้งในเด็กชายและเด็กหญิง ทำให้วัยรุ่นนี้คำนึงถึงการเจริญเติบโตและพัฒนาการของตน มีการเปรียบเทียบกับกลุ่มเพื่อน ๆ ทั้งในระยะแรก ระยะหลังของการพัฒนาการสำหรับเด็กหญิงสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเจริญของร่างกายเต็มก็คือ การมีประจำเดือนครั้งแรก ส่วนเด็กชายจะสังเกตได้จากการหลั่งน้ำอสุจครั้งแรก การมีขนตามอวัยวะเพศ น้ำเสียงที่พูดห้าวขึ้น เด็กหญิงนอกจากการมีประจำเดือนครั้งแรกแล้ว สัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายก็เปลี่ยนไป โดยเฉพาะด้านอวัยวะเพศ และการเจริญเติบโตของทรวงอก เนื่องจากต่อมต่าง ๆ ผลิตฮอร์โมนมากขึ้นการเปลี่ยนแปลงระดับของฮอร์โมนอย่างรวดเร็ว ทำให้มีไขมันเพิ่มขึ้นที่ กล้ามเนื้อ และการเจริญเติบโตของขนที่หัวหน้าและรักแร้เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงจากเด็กเป็นผู้ใหญ่แต่ไม่ใช่ผู้หญิงที่แท้จริงอาจเป็นสาเหตุให้ความรู้สึกลดค่าของตน (Self esteem) และความสำนึกในตนเอง (Self Consciousness) ลดลงได้ วัยรุ่นระยะนี้ต้องการความเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง และเพื่อนจะมีความสำคัญ มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นในระยะที่พยายามแยกห่างจากบิดามารดา ผู้ปกครอง ซึ่งกลุ่มเพื่อนในระยะวัยรุ่นตอนต้นนี้ มักเป็นเพศเดียวกัน และจะมีกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน

2) ระยะวัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) ช่วงอายุ 15 - 17 ปี การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจและความนึกคิดมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ในด้านร่างกายนั้นมีการเปลี่ยนแปลงมากและสิ้นสุดลงเมื่อถึงวุฒิภาวะของวัยรุ่น พัฒนาการทางสติปัญญากำลังก้าวหน้าจากการคิดแบบรูปธรรมไปสู่การคิดอย่างนามธรรม การเจริญทางสติปัญญาเริ่มไปสู่ผู้ใหญ่ในด้านจิตใจนั้นส่วนจะเป็นผลพลอย ได้มาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย แม้ว่าลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

จะเป็นสิ่งปกติของเด็กทุกคนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นก็ตาม แต่ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของเด็กแต่ละคนมักไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม กลุ่มเพื่อน มีความสำคัญต่อวัยรุ่นระยะนี้มาก โดยมีการร่วมกันในความนิยมชั่วขณะ ปัจจุบันมีการใช้ภาษาเดียวกัน และยังเป็นช่วงเวลาที่มียุติกรรมซึมซับภาพลักษณ์และประเมินวัฒนธรรมที่คาดหวังไว้นอกจากนี้วัยรุ่นระยะนี้มีการทดลองสำรวจพฤติกรรมของผู้ใหญ่ซึ่งการทดลองนั้นอาจเป็นผลดีหากให้สำรวจประสิทธิภาพของตนเอง แต่บ่อยครั้งที่เป็นผลเสีย เพราะวัยรุ่นพยายามจะพิสูจน์ตัวเองกับกลุ่มเพื่อน พฤติกรรมดังกล่าว เช่น การดื่มสุรา การใช้สารเสพติด และขับรถโดยไม่มีความระมัดระวัง

วัยรุ่นในระยะนี้มักจะมีสัมพันธภาพกับเพื่อนในเพศเดียวกันและต่างเพศ ต้องการทดลองรูปแบบที่แตกต่างของการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและผู้ใหญ่ นำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าว และยังเกิดความยุ่งยากของสัมพันธภาพกับครอบครัว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นบิดามารดาผู้ปกครองจึงต้องดูแลเป็นพิเศษ

ระยะวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) ช่วงอายุ 18 – 21 ปี ในช่วงระยะเวลานี้วัยรุ่นมีพัฒนาการที่เข้าสู่ภาวะอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งมักมีการพัฒนาทางด้านจิตใจมากกว่าร่างกายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านเกี่ยวกับสติปัญญา ความนึกคิด และปรัชญาชีวิต ในระยะนี้มีลักษณะการพัฒนาระบบคุณค่าของตนเอง (Value System) ความสามารถทางสติปัญญาเริ่มพัฒนาขึ้น กล่าวถึงแนวความคิดรวบยอดพัฒนาการของระบบคุณค่า ไปสู่การมีอุดมคติ จะพยายามปรับปรุงร่างกายของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้น โดยพยายามหัดตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ก่อให้เกิดความมั่นคงด้วยตัวเอง แต่ก็ต้องขึ้นกับสภาพครอบครัวด้วย

เมื่อวัยรุ่นระยะนี้ประสบปัญหา มักจะหลีกเลี่ยงการขอความช่วยเหลือจากบิดามารดา ครูอาจารย์ แต่ในความเป็นจริงแล้ว เด็กมักจะพยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการปรับตัวที่ดีขึ้น และอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ด้วยความสะดวกสบาย แต่ถ้าหากเป็นไปในทางตรงกันข้าม เมื่อเด็กแก้ปัญหาไม่ได้ก็จะทำให้อารมณ์ไม่ดี ใจคออ่อนไหวง่าย แต่จะพยายามดับอารมณ์ด้วยความสุขุมเยือกเย็นมากยิ่งขึ้น วัยรุ่นบางคนต้องการอิสระจากผู้ปกครอง บิดามารดา ก็จะย้ายออกไปจากบ้านของตน แต่ส่วนใหญ่เลือกที่จะเริ่มศึกษาเล่าเรียนมากกว่า ตามปกติวัยรุ่นตอนปลายนี้ มักมีความกระตือรือร้นที่จะสร้างสิ่งที่ประทับใจต่าง ๆ เพื่อที่จะแสดงว่าตนไม่ใช่วัยรุ่นอีกต่อไป เช่น ในเด็กผู้หญิงก็จะเริ่มใช้ลิปสติก สวมรองเท้าส้นสูง ส่วนเด็กผู้ชายก็มักจะฝันที่จะเป็นเจ้าของรถยนต์สักคัน เพื่อแสดงให้เห็นว่าขณะนี้เขาโตเต็มที่แล้ว และย่อมจะมีสิทธิ์เสรีภาพเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ และจะพยายามลอกเลียนแบบใหญ่ เช่น สูบบุหรี่ หัดดื่มสุรา เป็นต้น

2.3.4 ลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น (ฉันทพงศ์ บุญโนนแต่ และคณะ, 2546)

- 1) เป็นวัยแห่งหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ผลลัพธ์ของพฤติกรรมในวัยนี้จะมีผลต่อบุคคลในระยะยาวในช่วงวัยอื่นต่อมา ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การใช้ชีวิตคู่ เจตคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในสังคมมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของวัยรุ่นมาก วัยรุ่นจะรู้สึกกว้างขวาง ไม่รู้ว่าจะทำได้อย่างไร จึงจะถูกต้อง และเหมาะสม
- 2) เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและเจตคติในวัยรุ่นจะคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เกิดขึ้น
- 3) เป็นวัยแห่งปัญหาส่วนใหญ่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสาเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ภาวะความว้าวุ่นใจ ไม่สบายใจ ทำให้เกิดความหงุดหงิด วิตกกังวล อารมณ์เสีย เกิดเป็นปัญหาทางอารมณ์ และปัญหาทางสังคมของวัยรุ่นวัยนี้
- 4) เป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ความเป็นตัวของตัวเอง วัยรุ่นจะแสดงให้เห็นว่าเขาต้องการยอมรับจากกลุ่ม และถือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าเขาต้องการความเป็นตัวของตัวเองคือ การพยายามหาเอกลักษณ์ของตนเองจากการแต่งกาย การใช้คำพูดที่เข้าใจกันเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น
- 5) เป็นช่วงวัยแห่งจินตนาการวัยรุ่นชอบฝัน จินตนาการตนเองเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ วัยรุ่นสามารถแสดงออกในรูปแบบของการประพันธ์เพลง เขียนบทกลอนประกอบเพลง

2.4 พฤติกรรม

2.4.1 ความหมายพฤติกรรม

พฤติกรรม (Behavior) พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ การแสดงอาการหรืออากัปกริยาของอินทรีย์ (Organism) ทั้งในส่วนที่เจ้าของพฤติกรรมเอง เท่านั้นรู้ได้และในส่วนที่บุคคลอื่นอยู่ในวิสัยที่จะรู้ได้จึงมีการจำแนกคือ “ผู้รู้พฤติกรรม (ไพบูลย์ เทวรักษ์ อ้างในโครงการพัฒนาสื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา) ดังนี้

- 1) พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) คือพฤติกรรมที่เจ้าของพฤติกรรมเท่านั้นที่รู้ได้ บุคคลอื่นมิใช่เจ้าของพฤติกรรมไม่สามารถที่จะรับรู้พฤติกรรมโดยตรงถ้าไม่แสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก บุคคลอื่นที่จะรู้พฤติกรรมภายในของบุคคลใด บุคคลหนึ่งได้ก็โดยการสันนิษฐานหรือคาดเดาเองเท่านั้น แต่ถ้าหากมีพฤติกรรมภายนอกก็ปรากฏออกมา ก็จะทำให้บุคคลอื่นมี “ข้อมูล” (Data) ประกอบการสันนิษฐานถึงพฤติกรรมภายในได้ดียิ่งขึ้น พฤติกรรมภายในนั้นเป็นกระบวนการทำงานของสมอง (Mental Process) ซึ่งหมายถึงขั้นตอนการทำงานของสมองในรูปแบบต่างๆมากมายเช่น การคิด การตัดสินใจ ค่านิยมและแรง

บันดาลใจ เป็นต้น กิลฟอร์ด (Guliford) นักจิตวิทยาซึ่งศึกษาเรื่องสติปัญญาอธิบายว่า “สมองมีการทำงานประมาณ 150 รูปแบบ” ซึ่งหมายความว่ารูปแบบหนึ่งจะทำงานก็เรื่อง ก็ครั้งก็ได้

2) พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) คือพฤติกรรมที่บุคคลอื่นภายนอกเห็นได้จากเจ้าของพฤติกรรมสามารถที่จะรู้ได้ และบางพฤติกรรมเจ้าของพฤติกรรมเองยัง 모르ด้วยซ้ำไป พฤติกรรมภายนอกนั้น บุคคลอื่นจะรู้ได้โดยอาศัย “การสังเกต” (Observation) ไม่ว่าจะใช้ประสาทสัมผัสโดยตรงหรือใช้เครื่องมือ (Instrument) ช่วยในการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูล

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546) กล่าวว่า พฤติกรรมหมายถึง การกระทำของอินทรีย์ (Organism) หรือสิ่งมีชีวิต การกระทำที่ว่านี้รวมทั้งการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งที่ผู้กระทำรู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัวในขณะที่ทำ และยังหมายรวมทั้งการกระทำที่สามารถสังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ก็ตาม

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร กล่าวว่า พฤติกรรมหมายถึง การกระทำของมนุษย์หรือสัตว์ การกระทำที่ว่านี้รวมทั้งการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งที่ผู้กระทำรู้สึกและไม่รู้สึกตัวในขณะที่กระทำ รวมทั้งการกระทำที่สังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ด้วยเหมือนกัน

มุกดา ศรียงค์ และคณะ (2540) กล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์ ตามความหมายจิตวิทยา หมายถึง การกระทำสิ่งต่างๆของมนุษย์เช่น การกิน การพูด การคิด การฝัน การเล่นเกม การเล่น การเสพติด เป็นต้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ อ่างในพฤติกรรมมนุษย์ ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง กิจกรรมทุกประการที่มนุษย์กระทำไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ เช่นการทำงานของหัวใจ การทำงานของกล้ามเนื้อ การเดิน การพูด การคิด ความรู้สึก ความชอบ ความสนใจ ฯลฯ เป็นต้น

โสภา ชูพิกุลชัย อ่างในพฤติกรรมมนุษย์ กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่สิ่งมีชีวิตกระทำและบุคคลอื่นสังเกตได้ หรือใช้เครื่องมือวัดได้ นอกจากนี้พฤติกรรมไม่ได้มีความหมายเฉพาะแต่การแสดงออกทางด้านร่างกายภายนอกเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการกระทำหรือกิจกรรมภายในความรู้สึกนึกคิดด้วย

โยธิน ศันสนยุทธ และจุฬพล พูลภัทรชีวินชัย อ่างในพฤติกรรมมนุษย์ ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง การกระทำของมนุษย์ หรือสัตว์ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายใน

2.4.2 พฤติกรรมการดื่มสุรา

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สรุปสาเหตุมาจากปัจจัย 4 ประการ (ณัฐพงษ์ บุญโนนแต่ และคณะ, 2546 อ้างถึงในตู่วิทย์ รุ่งวิสัย, 2521) ได้กล่าวถึง ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ความอยากรู้อยากลอง ความอยากรู้อยากลองมักเกิดขึ้นกับเยาวชน ซึ่งอยู่ระหว่าง 13 – 20 ปี คนที่อยู่ในวัยดังกล่าวมีความเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็ว จากวัยเด็กกลายเป็นวัยรุ่น คนในวัยนี้เกิดความอยากรู้อยากเห็นอยากทดลองในทุกสิ่งทุกอย่างมากกว่าวัยอื่นๆ และเมื่อทดลองดื่มสุราแล้ว เมื่ออยากจะรู้ถึงรสชาติว่าเป็นอย่างไร และเมื่อดื่มเป็นระยะเวลานานเข้าก็เลยทำให้เกิดอาการติดสุรา

2) ดื่มเพื่อรักษาโรคภัยไข้เจ็บและความผิดหวัง มียาบางชนิดต้องผสมกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในระยะเวลาของการใช้ยาที่จะเจริญอาหาร แต่เมื่อยาที่ผสมกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นระยะเวลานาน ก็เกิดอาการเสพติดขึ้นและต้องดื่มเป็นประจำ ร่างกายที่อ่อนแออยู่แล้วเมื่อติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกก็อาจมีโรคแทรกซ้อนได้ นอกจากโรคทางกายแล้ว ความกลัดกลุ้มผิดหวังยังเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลืมนความกลัดกลุ้มใจนั้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้จิตใจเข้มแข็งหรือดื่มข่มใจ เพราะคนส่วนมากเชื่อว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดความกล้า การกระทำในลักษณะกล้านั้นไม่ได้เกิดจากความเข้มแข็งของจิตใจ แต่เกิดจากความมึนเมา พฤติกรรมที่แสดงออกไม่ได้อยู่ในความควบคุมของสติสัมปชัญญะ จึงทำให้เกิดการกระทำต่างๆ โดยปราศจากความยั้งคิด ซึ่งนำไปสู่การกระทำที่ผิดและความผิดส่วนมากมักเป็นการประทุษร้ายชีวิต ทำร้ายร่างกายและความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นต้น

3) ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้จิตใจเข้มแข็งหรือดื่มข่มใจ เพราะคนส่วนมากเชื่อว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดความกล้า การกระทำในลักษณะกล้านั้นไม่ได้เกิดจากความเข้มแข็งของจิตใจแต่เกิดจากความมึนเมา พฤติกรรมที่แสดงออกไม่ได้อยู่ในความควบคุมของสติสัมปชัญญะ จึงทำให้เกิดการกระทำต่างๆ โดยปราศจากความยั้งคิด ซึ่งไปสู่การกระทำที่ผิดและความผิดส่วนมากมักจะเป็นการประทุษร้ายชีวิต ทำร้ายร่างกายและความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นต้น

4) ดื่มโดยเห็นว่าเป็นค่านิยมของสังคม ค่านิยมคือสิ่งที่คนส่วนมากยกย่องแสวงหาอยากมี อยากเป็น เช่นความรู้ การมีทรัพย์ มีตำแหน่ง การมีเกียรติ หรือความเป็นผู้ดี เป็นต้น ดังนั้นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีผู้เข้าใจกันว่าเป็นค่านิยมของสังคม ซึ่งพอจะแยกออกได้เป็น

(1) เยาวชน ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเข้าใจว่าสังคมของผู้ใหญ่เขาทำกัน เนื่องจากตนมีร่างกายเป็นผู้ใหญ่แล้ว ก็อยากจะลอกเลียนแบบให้เหมือนกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ทำกันก็เลยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถึงแม้จะเกิดความระคายเคืองในหลอดอาหาร และเมื่อดื่มบ่อยๆก็เลยติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(2) ผู้ใหญ่ ก๊อชากลอกเลียนแบบสังคมชั้นสูง เพราะเข้าใจว่าสังคมผู้ดีชั้นสูงนั้น จะต้องมีการสังสรรค์กันด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นสิ่งเสพติดชนิดหนึ่งและเป็นอบายมุข อีกด้วย ดังนั้นการสังสรรค์ด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงไม่ใช่ลักษณะของสังคมผู้ดีที่เหมาะสม

(3) คนบางกลุ่มชอบทำตัวเลียนแบบชาวต่างประเทศ เมื่ออ่านเจอในตำราเรื่อง การจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ต่างๆ แต่ละงานมีวิธีผสมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องดื่มจึงเอาอย่างบ้าง

(4) ความเข้าใจผิด คิดว่าเป็นค่านิยมอย่างคือ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว ทำให้สมองแจ่มใส เขียนภาพยนต์ กลอน หรือหนังสือได้ดี เช่น สุณทรภู หรือคนอื่นๆ อันที่แท้จริงแล้ว บุคคลเหล่านี้เวลาที่แต่งหนังสือ ไม่ได้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(5) ตัวอย่างจากสื่อ ได้แก่ละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบเพราะว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ดีและเป็นค่านิยมที่ถูกต้อง

จะเห็นได้ว่าสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ส่วนใหญ่เนื่องมาจากตัวของผู้ดื่มเอง ซึ่งได้แก่สภาพร่างกาย สภาพจิตใจ และสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม

2.4.3 ลักษณะของการดื่มสุรา สำหรับลักษณะการดื่มสุราของคนไทยนั้น (ณัฐพงษ์ บุญโนนแต่ และคณะ, 2546)

1) การดื่มเป็นครั้งคราวหรือดื่มเล็กน้อย มีลักษณะท่าทางเปลี่ยนไปจากดื่ม ดื่มนานๆ ครั้ง เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างในการเข้าสังคม เช่น งานสังสรรค์ งานพิธีต่างๆ งานวันเกิด เป็นต้น ในการดื่มไม่สม่ำเสมอ กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนไม่ได้ ประมาณ 1 ครั้งต่อสัปดาห์

2) การดื่มเป็นนิสัย เป็นการดื่มเครื่องดื่มตามปกตินิสัยหรือการดื่มสม่ำเสมอเป็นประจำ แม้จะดื่มจนไม่มีอาการเมาเลยก็ตามอาจดื่มมากกว่า 1-3 ครั้งต่อสัปดาห์

3) การดื่มจนเสพติด พวกที่ดื่มเป็นนิสัยถ้าดื่มมากๆ จะเพิ่มความสามารถในการดื่มและปริมาณในการดื่มแต่ละครั้งมากขึ้น จนเกิดการติด เมื่อหยุดจะมีอาการคล้ายอาการลงแดง โดยมากผู้ดื่มจะดื่มเกือบทุกวันหรืออาจดื่มจนติดต่อกันจนเป็นเวลาร่วมเดือนหรือนานกว่านี้ ซึ่งจะถือว่าเป็นการติดสุราแบบเรื้อรังก็ได้

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นทำให้สรุปกรอบของการวิจัยได้ ดังนี้

